

Biskop BRYNOLFS i Skara stadga om tionde, dráp, helgedagsbrott och lägersmål.

B. 59: 41.

Brýniuluær ¹⁾ mæd guð naðum skara biscopær sændir allum þem mannum ær. Þættæ bref se guðs quædiu oc faðurlicæ blæsent. ²⁾ Þæt skulu allir mæn uitæ at um þa missæmiu ær røres mællum lecmanna oc clærkæ i varu biscopsdøme iuir kirkiunnær frælsi at ³⁾ min hærræ conong magnus mæd uærs capituli raði. skipaði. Þæssæ leð. Þær ⁴⁾ iuir

1. Þæn ⁵⁾ korn tiunde ⁶⁾ oc af aldrahanda frýct ær vægz ⁷⁾ ok af quic fæ. skal fulllicæ utgiæræs. Vitis þæt nocor ⁸⁾ man at han sitær quar vm allæn tindæn ⁹⁾ annættuæggiæ biscoppsins ¹⁰⁾ ællær præstins. ællær kirkiunnær. allær. spitalsins væri sic mæd siu næmdæ mannum. fals han at þý. Þæ bôte saksokiæn ¹¹⁾ saxtan ørtoghær oc ut tindæn. ¹²⁾ æn nocor ¹³⁾ vitis at han haldær atær. nocon lot af tindanum. annættuæggiæ af biscoppsins allær. ¹⁴⁾ prestins. allær. ¹⁴⁾ kirkiunær. allær. ¹⁴⁾ spitalsins ¹⁵⁾ allær. prouæstærgift. allær. falucopogs skiæppu. ¹⁶⁾ þa uari sic mæd sic oc ¹⁷⁾ sinum næstæ grannæ oc sinum næmdærmanni fals han at þý. þa bôte saksokiænum atta ørtoghær oc þæt mæd af tiundanum ær han atær hælt. ¹⁸⁾ Ok Þæssæ samu uærn ¹⁹⁾ vndir standum uir væræ gildæ um aldræhandæ tiundæ vtæn þæn loten fatzkræ mannæ ær bønðir skulu inni haldæ oc vaslum ²⁰⁾ mannum giuæ. Ær oc sva at ingin loter af allum tindænum ær ut guldin firi pascha aftan. Þæ giældi allum saksokiönnum ²¹⁾ enæ saxtanørtoghær oc ut allan tindan.

2. Vm houoð tindæ ær sua skipæt. at huilkin man sum ²²⁾ æruir æftir faður sin allær moðor. helt bo. ²³⁾ han skal giæræ hovoð tindæ æftir driði ²⁴⁾ sæd. ²⁵⁾ æruæ mangir samæn et helt bo. oc uiliæ bo samæn þa sati vm þry ær ²⁶⁾ ok giæri. þa hovoð tindæ. uil nokor ²⁷⁾ þerræ bort faræ innæn þem þrim arum. þa giæri houoð tindæ. þaghær ær skiptis af ²⁸⁾ sinum penninggum. vilia þær ²⁹⁾ allir skiliæs at. þa giæri fir æn skiptis hovoð tindæ. sua vngær sum gamal. utæn mø giæri igh fyr æn ³⁰⁾ giftis. ³¹⁾

1) *Lagboken Sign. B. 10 på Kongl. Bibl. i Stockholm, hvarutur följande olikheter äro hemtade, har förut till öfverskrift: Biscups bryniols stafue och begynner sålunda: Brynniuluær skara biscopper með guz naðum. 2) blæszæn. 3) þæt. 4) þær uteslutes. 5) At þæn. 6) Ur B. 10; B. 59 har copitinda. 7) wax. 8) nokon. 9) tiundæ. 10) biscopps. 11) saksökiænum. 12) tiundanum. 13) han 14) tillsättes af. 15—16) utesl. 17) sic oc utesl. 18) tillsättes oc samælund oc æn ater haldær prouæstær gift. æller faluköpungs skiappu væri sik. 19) þa tillsättes. 20) wæslum 21) saksökiænum. 22) sum utesl. 23) þa skal han. 24) þridiu. 25) æru aruær flere til. en een. oc wiliæ allir bo &c. 26) aar. 27) bort mæt sinum pænningum i þe þry aar. 28) sin lot. 29) oc tills. 30) hon tills. 31) tills. swa skal howodtiunda göra sum sakt ær. vtan af bac arf. þær skal ingti giæra af. Skil þem a kallær þæt minna væra. gangi tolf manna ed. ock tuænni uithni. Af allu skal howodtiundæ giæra. vtan af bondans mæþalklæþum. oc husfrunna mæþalklæþum. korn o (oc) hö oc inuið. oc al wilði hors.*

Ærur. man løskæ pænninggæ. ¹⁾ Þa giæri houoð tindæ. Þaghær *) ær han ærur. ok eigh optari af þem **) pänniggum. ²⁾ utan kirkia uighis æptir þæt tiu ar. Oc þæt undirstandum uir mæð þem mannum sum ³⁾ iorð eghændæ æru oc eigh ⁴⁾ mæð lanbom sum uið þænnæ tindæ haldæs eigh firi kirkiu vigsl. Quinman skal eigh houoð tindæ ⁵⁾ fyr æn hun giptis ⁶⁾ oc carman eigh fyr æn ær fæmtan ara gamal. Far maþær sic laghlicæ cono þær skulu giæræ houoð tindæ aftir þriðiu sæð. af þém pänniggum. ⁷⁾ ær þær þa hauæ. Ærvæ þær aftir faður ællær. ⁷⁾ moðor. Þa luki sua houoð tindæ. sum fyr ær sagt.

3. Huilkin mæn ⁸⁾ sum sarghær man ⁹⁾ ællær. dræpær i ¹⁰⁾ þæmmæ samfunþum. I skarum vm skiærðorsdag ¹¹⁾ um præsta môt. ¹²⁾ um varra fru føðslu dag. allær i falukøpungi. um botulfs mæssu. ællær pancrasz mæssu. ællær. i sködwe um ælinær ¹³⁾ mæssu. ællær a rættum kirkiu uæg. huat þæt ær hældær i hemfærð allær. bort færð. allær. a þæn dag ær kirkinæ ¹⁴⁾ ær uigð a ¹⁵⁾ i kirkiu bý. Þa bôte biscupi. X. markær. Huar sum sargher ællær. dræpær i kirkiugærði af folsco sinni. bôte biscupi. III. markær. Giær han þæt i kirkiu bôte biscupi. IX. markær oc uærði aldrih inlændær fyr æn biscopær bidær firi hanum ok æptir þæt. þæ ¹⁶⁾ bôte æn biscupi. XX. markær. Oc ¹⁶⁾ þæssæ bøn oc bot ¹⁷⁾ uilium vir at giømes i þæssum tuem næstu fallum.

4. Vm þa mæn ær hælghæ daghæ brýtæ ær sua skipæt at huar sum ¹⁸⁾ býargis vm paska dag ællær hælghæ þors dagh. pikisdaghæ dagh. iulædægh. attundæ dagh. tolftæ dag. nokon varræ fru dag. nocon apostlæ ¹⁹⁾ mæssu. dag. mið sumærs dagh. sancta laurinszær ²⁰⁾ dag. sanctæ michiæs ²¹⁾ dag halldræhælghunnæ ²²⁾ dag. Þa bôte atta ørtoghær biscupi af þæt myntt ær. Þa gangær.

5. Sýndær giftær madær mæð løskre kono bôte biscupi. XII. øre. Sýndær giftær man mæð annærs mans cono bôte býscupi. IX. markær. Firi fræns-cimæ spiæl mællum sýskinæ. ællær. sýstrungæ. bôte ²³⁾. IX. markær. mællum þriðia mans ællær. fiarðæ. bôte. XII. øre. Hvær sum sýndær amot natturrinni. bôte biscupi. IX. markær.

6. Mæð ²⁴⁾ canuncæ. raði. uilium uir fastæ giæræ. þæssæ skipils i ok mæð þem frælslec ær kirkian ²⁵⁾ hafði firi os. oc ²⁶⁾ þær til ær uart in-sighli ok uærs capituli insigli fore þættæ bref sat. ²⁷⁾ Actum anno domini. M°. CC°. LXXX°. primo.

710.

1) Þa giöre þaghær howodtiunda. ær han haur ærft. *) ær han har i sednare tider blifvit förändradt till annan. **) þem likaledes till þan. 2) pænningum. 3) utesl. 4) utesl. 5) göra tills. 6) ællær karman fyr æn han ær &c. 7) oc. 8) mader. 9) utesl. 10) utur B. 10; utesl. i B. 59. 11) skiærþors dagh. ællær. 12) præsta mot. ellær. 13) ælino. 14) kirkia. 15) ær vigh. 16) uteslutes. 17) þa tills. 18) utesl. 19) Apostlo. 20) lafuirzsa. 21) mikial. 22) aldra hælghona. 23) biscupi tills. 24) warra tills. 25) kirkia. 26) utesl. 27) Oc þætta war giort oc skipæt oc staðuæt þusand arum oc tu hundrad arum attatighi aar. oc æn eet ar æftir wars hærra fødslo tima. Afdelningarne och de före hvardera satte ziffror üro sednare anordningar; jfr. Westg.L. af COLLIN och SCHLYTER s. 71—73.